

BEROEPSSTANDAARD VOOR DE INTERN BEGELEIDER HERZIEN 'JOUW WERK ALS INTERN BEGELEIDER IS IN ONTWIKKELING'

De intern begeleider is een belangrijke professional als het gaat om de kwaliteit van het onderwijs. Je bent de spil in de ondersteuning van leraren bij de begeleiding van hun leerlingen en hebt, afhankelijk van je eigen deskundigheid en je opdracht binnen de organisatie, verschillende rollen: coördinator, coach, begeleider, adviseur, netwerker.

Tekst: Anita Michgelsen, Magda van der Wulp & Alyce Zandbergen

In reactie op de vraag naar duidelijkheid rond de inhoud van de functie (of taak) presenteert de LBBO een overzicht van eisen waaraan de beroepsuitoefening van ib'ers zou moeten voldoen. Met het oog op de invoering van passend onderwijs per 1 augustus 2014 is deze beroepsstandaard onlangs (januari 2015) herzien. De standaard is aangepast aan de gangbare werkwijze, terminologie en eisen binnen de scholen en samenwerkingsverbanden in het kader van passend onderwijs en beschrijft de bekwaamheidseisen voor jouw taak of functie in de nabije toekomst.

De geactualiseerde beroepsstandaard is uitgewerkt in:

- Een beschrijving van de ontwikkeling van de beroepsgroep
- Werkzaamheden en taakgebieden van de intern begeleider
- Bekwaamheidseisen: wat moet de intern begeleider doen en welke competenties en kennis zijn daarvoor nodig?
- Een ethische code: de professionele houding van de intern begeleider

In dit artikel staan we stil bij belangrijke vragen voor jou als intern begeleider naar aanleiding van de nieuwe beroepsstandaard. We schetsen daarbij het ontwikkelmodel van de intern begeleider. Hoe heeft jouw werk zich ontwikkeld? Waar sta je nu en waar ga je naar toe? Wat zien we daarvan terug in de nieuwe standaard?

WELKE VERANDERINGEN EN ONTWIKKELINGEN IN HET ONDERWIJS BEÏNVLOEDEN HET WERK ALS INTERN BEGELEIDER?

Een aantal recente belangrijke veranderingen en ontwikkelingen zijn:

- **De komst van passend onderwijs**
Vanaf augustus 2014 is de invoering van passend onderwijs een feit. In dit kader krijgen intern begeleiders onder andere te maken met: zorgplicht, SWV herindeling, formuleren basisondersteuning, stellen van doelen en onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.
- **Bezinnen op kwaliteit**
Passend onderwijs werkelijk realiseren vraagt van de school stil te staan bij hun kwaliteit van onderwijs. Dit wordt zichtbaar gemaakt in een sterke

basis waarin de leerresultaten van leerlingen een indicator zijn. De richting voor deze ontwikkeling leidt tot implementaties van opbrengst- en handelingsgericht werken.

- **De komst van de LBIB en vervolgens de LBBO**

Hierdoor is er een grote beroepsvereniging ontstaan die een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van het vak van de intern begeleider. De LBIB/LBBO is de afgelopen tijd beziggeweest met het register voor intern begeleiders en een functiewaarderingssysteem van vakbonden met daaraan gekoppeld een salarisschaal.

WAT ZIJN DE CONSEQUENTIES VOOR HET WERK VAN EEN INTERN BEGELEIDER?

De intern begeleider is samen met de directie een belangrijke spil in de vormgeving van passend onderwijs. Recente consequenties voor het werk zijn:

- in beeld brengen van het ondersteuningsprofiel van je school
- realiseren van bovenscholen samenwerking om te komen tot passend aanbod; goed op de hoogte zijn van de samenwerking in de regio
- ondersteuningsaanbod in de school ontwikkelen i.s.m. directie
- ondersteunen en begeleiden van de leraren op de werkvloer
- (ondersteunen bij het) maken van ontwikkelingsperspectief (OPP).

WELKE VERSCHILLEN ZIJN ER TUSSEN DE OUDE EN DE NIEUWE STANDAARD?

Hieronder beschrijven we de veranderende taal in de nieuwe standaard en daaronder in een kader de belangrijkste wijzigingen.

Nieuwe terminologie in de beroepsstandaard voor de intern begeleider:

Wat allereerst opvalt in de nieuwe herziene versie van de beroepsstandaard is dat er 'nieuwe taal' is gebruikt die past bij deze tijd. Het woord 'zorg' wordt niet meer gebruikt; het negatieve label werd teveel met problemen geassocieerd, in plaats van wat er nodig is aan *ondersteuning*. De term 'zorg' wordt nu alleen nog gebruikt naast 'onderwijs'. Daarmee wordt de ondersteuning bedoeld die niet primair gericht is op onderwijs maar op bijvoorbeeld opvoeding in het gezin en van de jeugdige zelf (bijvoorbeeld jeugdzorg).

Zo wordt niet meer gesproken over leerlingenzorg, maar over *onderwijs en de ondersteuning van leerlingen*. Leerlingenzorg wordt ook omschreven als *opbrengst- en handelingsgericht werken* en de *leerlingondersteuning*.

De nadruk ligt in eerste instantie op goed onderwijs: het op orde hebben van de *basisondersteuning*. Er wordt niet meer gesproken over een zorgleerling maar over een leerling met *extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften*. Niet meer zorgprofielen maar *ondersteuningsprofielen*.

Het zorgplan heet nu een *schoolondersteuningsplan*. Het zorgteam is nu een *schoolondersteuningsteam*, een zorgadviesteam wordt nu veelal aangeduid met de term *multidisciplinair overleg*.

Als intern begeleider speel je geen rol meer bij de rugzaktrajecten (leerlinggebonden financiering): er moet nu ondersteuning aangevraagd worden in de vorm van *lichte arrangementen* zowel als *zware arrangementen* die leiden tot een *toelaatbaarheidsverklaring* (of een leerling toelaatbaar is tot een school voor speciaal basisonderwijs (sbo) of (voortgezet) speciaal onderwijs (v)so).

Belangrijkste wijzigingen:

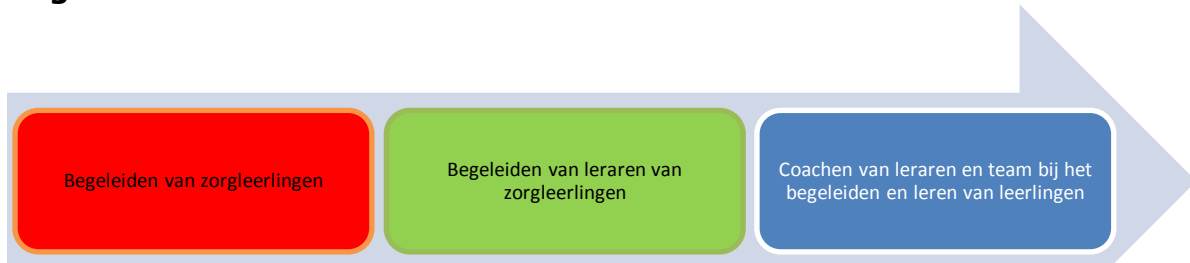
- Als intern begeleider ben je de belangrijkste factor als het gaat om de kwaliteit van onderwijs en de ondersteuning van leerlingen. De opvatting van de taken en jouw rol is breder geworden: het richt zich nu op een fundamentele bijdrage leveren aan het zo optimaal mogelijk realiseren van passend onderwijs en opbrengst- en handelingsgericht werken. En wel op zo'n manier dat het zichtbaar wordt en blijft in het dagelijks handelen op school. Je krijgt een grotere rol in de beleidsontwikkeling op dit terrein.
- De coaching van leraren, een stap verder dan begeleiden, heeft een plek gekregen in het takenpakket. Dit vraagt om een duidelijke visie van jou en de organisatie en een taakverdeling met de directie en andere begeleiders in de school.
- De taak die te maken heeft met externe contacten is aanzienlijk uitgebreid. Waren het in het verleden met name de onderwijsbegeleidingsdienst en de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL), nu is de ondersteuning steeds meer gericht op onderwijs en opvoeding van de leerling op school en in zijn leeromgeving.
- Als intern begeleider ga je vaker in overleg met leerling, ouders en hulpverleners die in de thuissituatie ondersteuning bieden. Ook participeer je nu nadrukkelijker in externe netwerken zoals wijkteams en/of het gemeentelijk overleg inzake jeugdzorg.
- De samenwerkingsverbanden krijgen sinds augustus 2014 de middelen om die ondersteuning te regelen op de scholen. Dat vraagt van jou een nauw contact met de ondersteuners vanuit het samenwerkingsverband.
- Als intern begeleider speel je daarom nu een centrale rol in het aanvragen van ondersteuning in de vorm van arrangementen en aanvragen die leiden tot een toelaatbaarheidsverklaring. Je bent in toenemende mate betrokken bij externe ondersteuners in hun samenwerkingsgebied (bijvoorbeeld door het aanvragen van offertes).
- In het kader van de wet Passend Onderwijs (zorgplicht) met ouders samen nagaan waar de aangemelde leerling wel geplaatst kan worden als de school van aanmelding niet kan voorzien in de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van deze leerling.
- Het opstellen van groeidocumenten en ontwikkelingsperspectieven (OPP's) met leerrendements- en/of uitstroomverwachting is onderdeel geworden van het opbrengstgericht en doelgericht werken.
- Het actualiseren van het schoolondersteuningsprofiel, waaruit blijkt welke mogelijkheden er zijn binnen de basisondersteuning en in welke extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften de school kan voorzien.

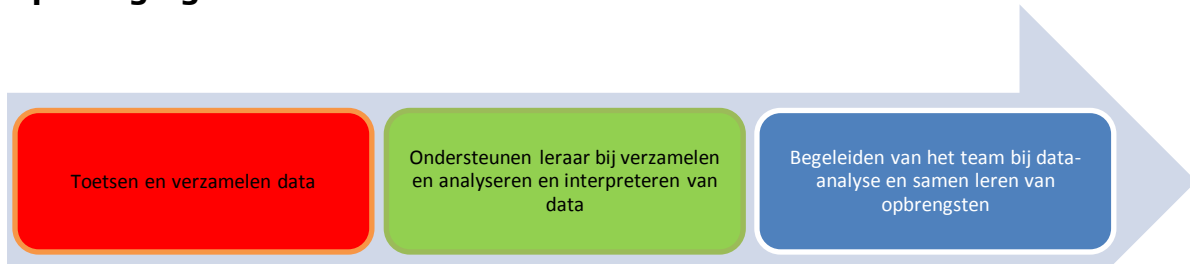
ONTWIKKELMODEL INTERN BEGELEIDER

De intern begeleider profileert zich steeds meer als interne en externe verbinder. Dit uit zich in het monitoren van kwaliteit in de school en de ondersteuning van leraren bij de begeleiding van leerlingen. In onderstaand ontwikkelmodel zie je de ontwikkeling in jouw werk van **verleden**, **heden** naar de **toekomst** op een aantal belangrijke taakgebieden.

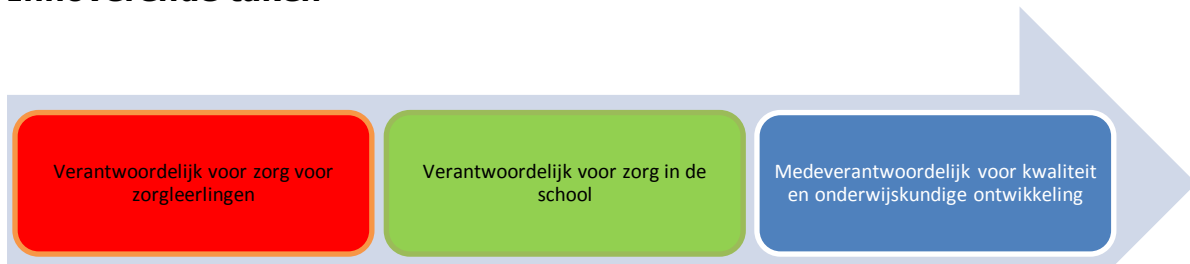
Begeleidende en coachende taken

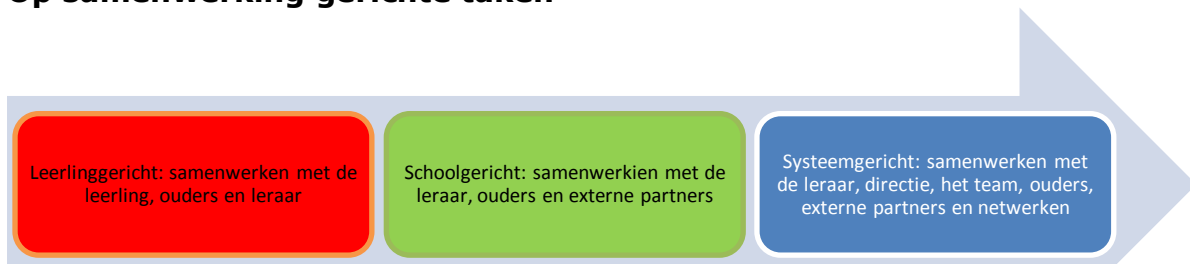
Opbrengstgerichte taken

Innoverende taken

Op samenwerking gerichte taken

Wij nodigen je uit om te kijken waar jij staat in je ontwikkeling: waar kom je vandaan, waar ga je naartoe? Op deze manier wordt het duidelijk waar jij voor staat als professional. Er liggen met deze nieuwe standaard kansen en dilemma's voor jou en je organisatie. Het vraagt om goed na te denken over wat je nodig hebt als intern begeleider om in een veranderende omgeving je werk nu en in de toekomst goed te kunnen uitvoeren.

Anita Michgelsen

Magda van der Wulp

Alyce Zandbergen

OVER DE SCHRIJVERS:

Anita Michgelsen maakt deel uit van M&O-groep (www.meno-groep.nl).
Magda van der Wulp en Alyce Zandbergen zijn als onderwijsadviseur, coach en trainer werkzaam bij Spring, scholen in de praktijk. (www.burospring.nl).
Als experts ondersteunen zij samenwerkingsverbanden, besturen en scholen bij het vormgeven aan professionalisering die aansluit bij hun organisatiedoelen. Zij brengen hun perspectieven samen om met frisse blik te kijken naar de onderwijspraktijk van de intern begeleider en het daarbij aansluitende aanbod van opleidingen en trainingen.

BESTELLEN

Wil je een exemplaar van de beroepsstandaard voor de intern begeleider bestellen? Klik dan op onderstaande link van uitgeverij Pica.
www.uitgeverijpica.nl/titels/onderwijs/beroepsstandaarden/de-beroepsstandaard-voor-de-intern-begeleider-pica